

ع الغیب

و مرتبت است بران لاجرم اعتبار اول که در آن مجردا یکی اعتبار است
و اطلاق از جمیع متوجه است حتی از اعتبار اطلاق و مجرد هم از ابتدا
بخت تغییر نمایند و مرتبت بدان اطلاق کنند و ثانی را یقین اول نامند
از بی نامی است قول ایشان که یقین اول حقیقه محمد است صلوات
و سلام علیه تا حقیقه افضل الخلوقات بسوی علی الاعلی است
و اول انقاصات منسوب باشد و باز چون وجوب مستحق صفات
کمالیه است و مہیات امکانیہ مظاہر آثار آن لاجرم بعد از مرتبت یقین
اول این را مرتبت دوم اعتبار کردند و همچنین مراتب انقاص ممکن موجب
مفہوم مدالی انواع و اقسام خاص و بنا بر آن کلیات و جزئیات عامه
خاصه را حیثیات و اضافات ذات وجود دانند چنانچه وجود را
مبدأ کل دانند و از پنجاست که ذات حضرت حق را جامع بین الوجود
و الامکان گویند و چون باحاطه ذاتیه قائل گشته چنانچه گویند هیچ ذره
از خارج نیست لاجرم چنانچه موجود عام را مبدأ کل دانند واجب
الوجود را از وجوه و اعتبارات وجود مطلق و مبدأ کل مشتاسبند
و لاشک که درین ابطال معنی وجوب وجود است که مشاخر او وجود در مرتبت
بالامیت تا بوجوب جو رسد و نیز وجوب الوجود از اسما و صفات
و جل شانہ با جماع ثابت شده است و باز لفظ اعدرا گاهی موحظا

اعتبار

۱۷

اعتبار کنند و تحقق مصداق اسما حسنی را در مرتبت یقین ثانی دانند
گاهی مقدم اعتبار کنند و آن وقتی است که اراده ذات بخت
از آن اسم اعظم نمایند و درین صورت مدلول و معنی اسم اعظم
نمایند و درین صورت که چه نیست بلکه مقدم است و از لفظ ترکیب
حصول توحید شکست و چنانچه مبدأ کل را واجب الوجود نمیدانند
ممكن الوجود نیز نمایند و از بی است مبدأ کل را معلوم میدانند
چون موجود ازین دو پروان نسبت البتہ با ممکن الوجود است و با
الوجود هر چند بطور این کرده متمنع نیز فاش است و چون تعابیر و تالیفات
در مراتب مذکوره معلوم شد می باید که هر مرتبه را حقیقه مغایره حقیقه
مرتبه دیگر باشند چنانچه در اعتبار بلکه باعتبار نفس الامر و الاستفراط
لازم آن خواهد بود و شک نیست که حقایق متغایره در نفس الامر
سوی وجود موجب عدم احاطه وجود عام است و ازین تمایز گویند
ایشان زایل میکند و نسبت طریق تحریر اول و مابقی متبذل مراد
از پنج ظاهر گشت که آنچه از بعضی منقول است که وجود حقیقت الحقیقی
موجودات خارجیه است و بدان احاطه دارد نیز از اطمینان
عموم وجود و بودن آن اعم الاشیا نسبت تا آنکه اشیا در مرتبت
موجود اند بلکه بعضی از آن اشیا چنانچه موجود و نفس الامر است حقیقت